

Nr. 9 (37)/ SEPTEMBRIE 2023

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

Bihoreni în Cruciada împotriva Bolșevismului (4)

Col Dr. Constantin MOȘINCAT

La 27 iulie 1941, motivând desfășurarea operațiunilor militare la flancul sudic al frontului, Adolf Hitler a solicitat Conducătorului statului român, generalul Antonescu, continuarea acțiunilor militare și dincolo de Nistru. Acesta a răspuns, la 31 iulie 1941, declarând că „**va merge până la capăt**”, că „nu pune niciun fel de condiții și nu discută cu nimic această cooperare militară într-un nou teritoriu”, că are „deplină încredere în justiția pe care Führer-ul cancelar Adolf Hitler o va face poporului român”. Făcând acest lucru, Antonescu urmărea să obțină sprijinul Germaniei în vederea reîntregirii graniței de vest a țării.

La 5 septembrie 1941, în ședința Consiliului de Miniștri, Conducătorul statului român preciza, în stilul său caracteristic: „Și în lupta pe care o purtăm, puteam eu, când se băteau germanii cu rușii, după ce am luat Basarabia, puteam să mă opresc? Sau să fi făcut cum spun unii: să fi așteptat că ne-ar fi dat-o la pace englezii. Puteam să stau cu brațele încrucișate când germanii se băteau cu rușii și să ni se dea Basarabia de către englezi? Și, dacă am pornit la luptă, fără Germania nu am fi luat Basarabia. Bravura soldatului român? Priceperea generalului Antonescu? Sunt mofturi. Putea să fie generalul Antonescu de un miliard de ori mai priceput și soldatul român de un miliard de ori mai brav, Basarabia și Bucovina nu le-am fi luat de la ruși. Și după ce le-am luat cu ajutorul armatei germane puteam să mă opresc la Nistru? Puteam eu să spun: eu mi-am luat partea mea, mă opresc aici. Ca doi țărani, care pun ce au împreună ca să-și are locul și după ce unul și-a arat să-i spună celuilalt: eu nu te mai ajut pentru că eu mi-am făcut treaba mea. Dar aceasta n-o fac nici doi țărani. Și cum mi se poate pretinde mie să fac eu aceasta pe plan militar? Ar însemna să dezonzorez armata și poporul român pe veci. Ar fi fost o dezonoare pentru noi să mă fi dus până la Nistru și să le fi spus nemților apoi: la revedere!”¹

„**Voi merge până la capăt**” în acțiunea ce am pornit, declara pe 31 iulie 1941 Ion Antonescu, „împotriva marelui dușman al civilizației, al Europei și al țării mele: bolșevismul rus”. Aceasta a fost convingerea sa, dar la schimb îi cerea lui Hitler să aplice „*dreptatea seculară pentru Ardeal*”. Față de această poziție, în memoriul său, Iuliu Maniu se pronunțase împotriva continuării războiului, după ce susținuse războiul „*pentru recucerirea provinciilor rupte de agresiunea sovietică*”, era categoric împotriva continuării războiului. Ciudate date mai are istoria! În 1919, în campania contra bolșevismului ungar, același Iuliu Maniu avea cu totul altă poziție, față de *agresor* (potrivit cu standardul său), sau ca atitudine pentru dezarmarea agresorului? Doar că de această dată motivarea consta în faptul că: „*nu ne putem prezenta ca agresori față de Rusia*”, (uitând că cei care invadaser România Mare fusese chiar sovieticii lui Stalin!) căci, vezi Doamne, aceasta era *aliata Angliei*, și care *probabil* vor fi învingătoare. Se știa oare atunci că Maniu era agent englez? Desigur că nu. Și cantonarea lui Maniu, la Basarabia și Bucovina, ca obiectiv, uitând de fapt de Ardeal, sub motiv că n-au fost ratificate actele, poate fi un motiv invocat doar ca o „chichiță avocățească” al cărei măiestrie o deținea președintele țărăniștilor.

Politica promovată de Ion Antonescu și ministrul său de externe a fost clar exprimată de Mihai Antonescu, concis, la finalul întrevederii cu ministrul german, astfel: „**târguiri internaționale pe drepturi istorice și vitale ale unui neam nu se pot face**” iar acest lucru a devenit o constantă în

¹ Alesandru Dușu, *De la Nistru spre Volga și Caucaz*, în *Dosarele Istoriei*, nr. 7(35), 1999, p. 30

conduita diplomației antonesciene. Prin urmare pentru a avea, trebuia să te bați, și să te asociezi cu cel care putea să-ți aducă victoria. Dar cine și prin cine promova inteligens-ul britanic idea de neagresiune împotriva URSS? Antonescu, după cum se știe nu urmărea decât satisfacerea unui interes național major, respectiv recucerirea teritoriilor românești și ieșirea onorabilă din război.

Cât privește sprijinul intern al partidelor, l-a avut la declanșarea operațiunilor militare când a început „Războiul Sfânt”, pe 22 iunie 1941, pentru o soluție de esență istorică, de perspectivă și de durată. Trecerea Prutului a fost soluția de DEMNITATE NAȚIONALĂ, iar trecerea Nistrului o chestiune europeană, de civilizație, pentru înlăturarea unei primejdii geopolitice. Primejdie care s-a menținut. Pe malurile Nistrului „Limba noastră-i o comoară”, de atunci?

Dincolo de Nistru, decizie politică - militară?

Decizia de a trece Nistrul, pe urmele unui adversar care rămânea redutabil, a fost una justificată de evoluția strategiei militare: nu poți să duci alianța doar până unde îți îndeplinești tu misiunea și de acolo să îl lași singur pe cel care ți-a fost partener. Din acest punct de vedere, dincolo de calculele politice, mai degrabă egoiste, pe care le facem, trebuie să acceptăm că o alianță militară (și în acel moment România era într-o alianță militară cu Germania lui Hitler), la fel ca și o alianță politică (în acel moment România era într-o alianță politică cu Berlinul) nu se întrerupe acolo unde vrea unul dintre parteneri. Probabil vom ajunge să îl judecăm, din nou doar pe Antonescu, din această perspectivă, chiar dacă rezultatele continuării campaniei militare nu au fost benefice nici pentru România și nici pentru armata română.

Ion Antonescu nu a consultat niciodată opoziția, pe Iuliu Maniu, asupra evoluției frontului, asupra evoluțiilor diplomatice cu Germania, Italia sau cu alte state. În acel moment, Ion Antonescu era Conducătorul statului. Practic, și în sens pozitiv, dar și în sens negativ, orice s-ar fi întâmplat cu România cădea în sarcina lui. Sigur, la început, semnele erau mai curând dătătoare de optimism, atât în primele luni ale războiului, dar și într-o bună parte a anului 1942, lucrurile tindeau să meargă în direcția dorită, la București sau la Berlin. Momentul de ruptură în relația dintre Antonescu și partidele politice din țară nu a intervenit neapărat în momentul trecerii Nistrului.

Trecerea Nistrului s-a făcut deci din voință proprie, prin aceasta dovedind "loialitatea părții române" față de aliatul german, dar și *dorința distrugerii bolșevismului*, fiind un răspuns afirmativ la solicitarea aliatului. Înainte de a urmări la nivel tactic modul de desfășurare a luptelor desfășurate de Divizia 11 română, este necesar să punctăm câteva aspecte despre importanța operativ-strategică a operației de la Odessa. Al cincilea oraș din U.R.S.S., al doilea din Ucraina, Odessa număra la acea dată peste 600.000 locuitori. Din punct de vedere geografic, orașul era situat pe malul Mării Negre, în apropierea unui golf, pe un litoral de 10 km, el dispunea de un port militar și unul civil, pe un platou la înălțimea de 47 metri deasupra nivelului mării. Construit după un plan geometric, cu străzi largi și bine pavate, cu un oraș satelit Peresîp, Odessa era străpunsă de lacurile Adjalîk, Kujalnik, Limanech Hagibei și Suhoi, ce reprezentau obstacolele naturale puternice în cazul unei ofensive terestre inamice. Din punct de vedere economic, Odessa reprezenta un important nod de comunicație, fiind legată de Kiev, Harkov și Chișinău prin căi ferate și șosele care venind de la Chișinău și Tiraspol făceau legătura cu orașele din nordul Crimeei: Nikolaev și Cherson. După Sevastopol, portul Odessei era cel mai important port la Marea Neagră. Aici fusese instalată cea mai eficientă bază a Flotei sovietice din Marea Neagră. Cele 8 aeroporturi ale Odessei adăposteau baza aviatică, care amenința punctele strategice de pe teritoriul românesc. Din aceste considerente, în condițiile în care și-au retras majoritatea trupelor de pe cursul inferior al Niprului, sovieticii au hotărât să transforme Odessa în "centru de rezistență în spatele dispozitivului Axei", pentru a pune în valoare superioritatea morală rusească într-o apărare "de lungă durată".

În acest scop apărarea Odessei a fost organizată terestru, maritim și aerian. Pe uscat sistemul defensiv a fost adânc eșalonat pe *trei linii fortificate cu tranșee, șanțuri antitanc, rețele de sârmă, cazemate din lemn și pământ*, însumând **peste 240 km**. Prima linie, cu o lungime de 80 km, era împinsă la 25-30 km distanță de oraș, și se sprijinea la Est pe limanul Adjalîk, iar la Vest, în zona Bielaevka, pe limanul Nistrului. În față ea era asigurată, cu avanposturi situate la 3 km distanță. Principala linie de apărare de 60 km lungime se afla situată la 10-14 km de Odessa, între limanul Suhoi, Dolnic, Gniliakova, 2 km Sud Kubanka, limanul Adjalîk. Toate aceste localități fuseseră puternic fortificate. Un „șanț antitanc de 6-8 metri lărgime și 2-4 metri adâncime” era prevăzut, pe toată lungimea sa, cu locașe individuale și colective de tragere cu cazemate din lemn și cărămidă. Drumurile de acces erau baricadate și minate, gurile de foc

bine camuflate, se aflau dispuse în contrapantă. Terenul din zonă, îngust, favoriza această linie fortificată și prin compartimentare va împiedica desfășurarea ofensivei. La aproximativ 6-8 km de oraș, între 4,5 km Sud-Vest de linia Bol, Fontain, Odeskie, Fomina Balka, pe un front de aproximativ 30 km era organizată apărarea imediată. În fine, în "centrul de rezistență Odessa" se găseau ridicate peste 250 baricade, legăturile între punctele de rezistență și străzi făcându-se subteran, în timp ce afluirea trupelor și manevrelor de rocadă în interior se realizau cu ajutorul liniilor de tramvai.

Observator atent, sublocotenentul Gheorghe Munteanu, atunci când s-a pus problema "alimentării frontului cu noi trupe" menționează slaba instruire a soldaților, consecința directă fiind rezultatul dezastruos al luptelor. "Ce contează individul în marea masă a neamului - notează el cu tristețe. O celulă care va fi regenerată (...)" Ceva mai încolo, aflat în apropierea frontului, pe 23 august 1941, el simte "curiozitatea de a merge înainte, de a vedea, de a lupta. Nu știu, e chemarea morții sau credința în steaua mea norocoasă. Mă întreb însă pentru ce?" Ideea că lupta pentru un "ideal ce nu-i al meu" i-a măcinat mereu gândul pe front tânărului sublocotenent, absolut de drept. "Ce rost are măcinarea forțelor noastre la Odessa. Privesc harta, comparând ce s-a ocupat față de imensitatea Rusiei - egal cu zero"! Rostul trupelor din rezervă era acela de a-i instrui pe concentrați. La 17 august sublocotenentul Munteanu avea să scrie în jurnalul său: "Nu pot concepe utilitatea pasului de defilare, când am oameni în pluton care n-au făcut decât o tragere". Programul de instrucție în cantonamentele fixate - considera el - nu a fost adecvat: „Așteptăm să plecăm pe front și sunt unii care au tras 8 cartușe. Românul e însă deștept, dotat de la natură, bun pentru front". Dar dinspre front veneau vești rele. Un camion cu răniți din Regimentul 19 Infanterie, între care și un caporal plecat cu ultimul detașament, spunea că „din compania sa au mai rămas 32", pentru că "artileria rusă a tras toată ziua și a bătut bucată cu bucată tranșeele noastre". Acolo au mai căzut din greșeală "unele proiectile trase de artileria noastră". Aviația engleză, într-un raid "a surprins un batalion și l-a tocat", fapt pentru care s-au luat măsuri de camuflare și de interdicere a mișcărilor pe timpul zilei. Deși erau pe front, chemarea la punctul de comandă însemna că un nou lot trebuie să plece la luptă din care "cine scapă se întoarce imediat, după căderea Odesei, în țară". Vestea a produs o bună dispoziție în prima fază.

Desemnarea plecării ofițerilor s-a făcut pe baza vechimii, a unor probleme familiale și uneori prin "tragere la sorți". Înainte de plecare „și-au lăsat reciproc adresele și au făcut legământ să ne scriem dacă vom scăpa din încercare". Schneider, ofițer de origine germană, și-a „scos singur biletul cu numele și trebuie să plece. E foarte trist, plânge, presimte că nu se va mai reîntoarce", deși lui i s-a promis plecarea în Germania. Pe front sublocotenentul Gheorghe Munteanu l-a cunoscut Knall, un simplu meseriaș, german de origine. Pe acesta l-a comparat cu ostașul român. Câtă deosebire căci, „om simplu germanul și-a însușit o sumă de cunoștințe și poți discuta cu el orice. Un oltean de-al nostru vai, pune degetul în loc să se iscălească". Și totuși așa neștiutori de carte cum au fost, la 25 august 1941, și-au „luat rămas bun de la oameni, mulți plângeau: Groza, Chira, Mărculescu și alții buni băieți conștiințioși, îmi pare rău că pleacă". Plecaseră din Caracal, pe 28 iulie 1941, cu un batalion și au mai rămas la Boden, pe 25 august, numai o companie, fapt pentru care ofițerii „erau nervoși, simțeau lipsa celor plecați". La 1 septembrie 1941, sublocotenentul Gheorghe Munteanu, a continuat cu plutonul său înaintarea și a cantonat în satul Cristianofka. Acolo a continuat același program "șablon, fără nici o poftă". Ajunși la câțiva kilometri de front, unde „bubuitul tunului se auzea în *urechi*", plutonul continua cunoașterea armamentului. „Avem ostași, aproape majoritatea, care n-au aruncat grenada și așteptăm să intrăm cu ei în foc. Onorul și pasul de defilare nu erau negliabile" însemnează el în jurnal cu fină ironie. Din cantonament, sublocotenentul Munteanu a văzut din depărtare "prima explozie de obuz. Obuzele cădeau pe liniile noastre scormonind pământul, iar fum gros se ridica spre cer. Fumul jertfei primite - nu tămâie. E impresionant chiar când privești". Cu o astfel de stare sufletească primește solda pe luna august: "32.389 lei bani mulți, dar în comparație cu bunul suprem - viața nimic!", scria el. Cu adevărat prelungirea asediului Odesei a uzat și fizic și psihic trupele. La 29 septembrie 1941, Gheorghe Munteanu nota: „Tuturor le stă în gât și gând Odessa. De s-ar termina odată, mulți și-ar face cruce și ar răsufla ușurați". Dar până atunci în spatele frontului continua instrucția "cu singurul nostru material pușca, nici cu ea n-am făcut decât teorie".

Întrăm din nou pe câmpul de luptă contra bolșevicilor, însoțind vânătorii și infanteriștii bihoreni. Așa aflăm din înștiințarea B 11 V.M. despre faptul că soldatul Pinteș Teodor pe 18 martie 1942 a fost rănit la mână de unglonț în acțiunea de la Berka, iar fruntașul Pastor Gheorghe pe 23 martie a fost „rănit pe

Lascu M

Teșț Teodor

Bondar Ghe.

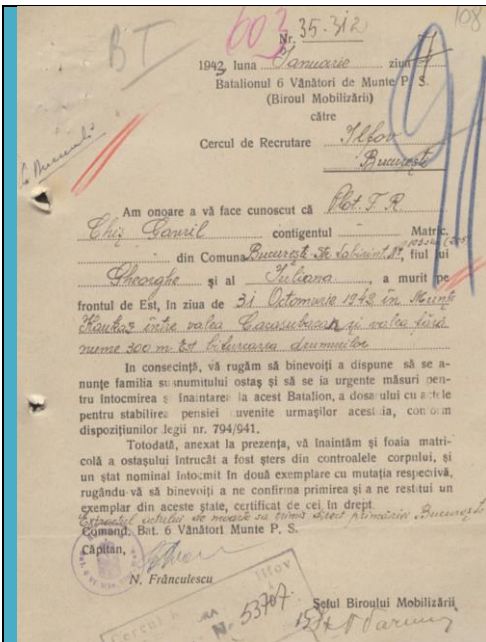

Toma Mihai

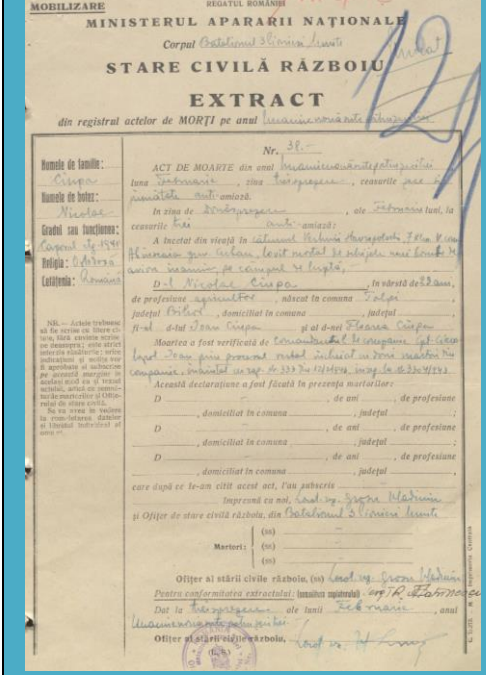
câmpul de luptă, la cap de schișe, în luptele de la Weschuj Bischuj. Fruntașul Fărcaș Traian, de la B. 6 V.M., în 26 septembrie 1942 a „dipărut în luptele de la cot 91 din Munții Caucaz”². Purtător al numărului matricol 2166 Frt. Bungău Ioan, nr. 4555 Benea Dumitru, caporalul Nistor Petru, nr. 5211, au dispărut în lupte. Asemenea lor și Haidu Florin, din Fiziș, frt. Șulea Bicolae, din Geigești, Duca Petru din Rieni, Dudaș Petru, dispărut în luptele de la cota 103, pe 10 octombrie 1942.

Din datele personale ale Plt. Chiș Gavril, aflăm că acesta a urmat cursurile Școlii de ofițeri de rezervă nr.1 de la Ploiești, a fost clasificat al 284-lea din 385, cu media de 6.42, mobilizat și plecat pe front conform OZ 435/1942, și a „murit în valea Carasubasac, la 300m est de bifurcația drumurilor”(f. 112). Despre plutonier TR Chiș Gavril avem știință că era conștiincios, cu grijă față de armament și bunuri, cu o cultură mulțumitoare, judecată clară și cu aptitudini de a „comanda mușumitor plutonul”, conform caracterizării comandatului său de companie căpitan Georgescu.

Lascu M, din Bicăcel, de 1,70 și 61 kg, a căzut în luptele de la cota 204 din Rusia pe 26 februarie 1943. Teșț Teodor, născut pe 5 martie 1919, din Lăzăreni, cu talie 1,66, ochi căprui și păr castaniu, cu o cicatrice sub ochiul stâng, a depus jurământul pe 5 aprilie 1941 la R. 4 V.Moto. Provenea dintr- familie de gospodari cu 5 jugăre de pământ ai părinților Mihai și Moga Raveica, ce mai avea 4 frați și 2 surori. Mort în luptele de la Licoschi- Rusia. O soartă asemănătoare au avut și Bondar Gheorghe, din Holod, Toma Mihai din Vintere, de 1,70 și 55kg, Petrila Pavel, din Ceica. Ciupa Nicolae a „murit

A.M.R., fond 1267, /1943, dos. 46, f.108

A.M.R., fond 1267, /1943, dos. 46, f.152

pe câmpul de luptă lovit mortal de schije într-un bombardament de aviație inamic” fapt pentru care s-a trimis foaia matricolă la C.R. Bihor. Petrica Alex, 1,72, ochi albaștri, păr castaniu, născut în 1915, în Oradea, căzut pe valea Solomkius.

Bulc Nicolae

Vașadi Alex.

Petrica Alex.

Tarcea Petru

Deneș Vasile

-Va urma -

² A.M.R., fond 1267, /1943, dos. 46, f.66